

KCPE 2000

KISWAHILI SEHEMU YA PILI: INSHA

Muda: Dakika 40

SOMA MAAGIZO HAYA KWA MAKINI

1. Kwenye nafasi zilizoachwa hapo juu andika Namba Yako Kamili ya mthani, Jina lako na Jina la Shule yako.
2. Sasa fungua karatasi hii, soma kichwa cha insia kwa makini na undike insha yako kwenye nafasi uliyoachiwa.

Umepewa dakika 40 kuandika insha yako.

Andika insha isiyopungua ukurasa mmoja na nusu juu Ya Kichwa hiki:

Mungu hamsahau binadamu wake.

KISWAHILI SEHEMU YA KWANZA: LUGHA

Maswali 1 mpaka 15

Soma kifungu kifuatacho. Kina nafasi 1 mpaka 15. Kwa kila nafasi umepewa maneno manne hapo. Chagua neno lifaalo zaidi kati ya yale aliyopewa.

Bwana Masifa kila wakati alisikika akimsifu 1 Pendo kuwa ni mtoto mwerevu, mtiifu na mwenye bidii. Masifa hakuwa na habari kuwa Pendo alikuwa hasomi ila 2 muziki wa radio. Mwisho wa muhula alidai kwamba alikuwa wa kwanza 3 hakuonyesha ripoti. Baba alisema, "Hongera Pendo, 4 enzi zangu za zamani. Sikukubali mwanafunzi mwingine yeyote kunipita. Nilishikilia nambari ya kwanza kama wewe nyakati 5. Pendo kwa kiburi 6 kimoyomoyo, "Mnku, si uongo tu, hiyo ni lugha ya kila mzazi."

1. A. mwanawe	B. mwanako	C. mwenetu	D. mwanangu
2. A. kujisikia	B. kujishikilizia	C. kujisikilizia	D. kusikiliza
3. A. kwa vile	B. ingawa	C. ikawa	D. kwa sababu
4. A. unakumbukia	B. unanikumbushia	C. unanikumbukia	D. unanikumbusha
5. A. yote	B. zozote	C. zote	D. yoyote
6. A. akajisemea	B. akasemea	C. akajisema	D. akasemesha

Siku moja, mambo 7 walimu kooni. Wakapeleka ujumbe wa haraka wazazi 8. Mara walipopiga fodi 9 ya mwalimu 10 butwaa kusikia kinyume cha mambo. Waliambiwa kuwa kwa muda mrefu Pendo amekuwa 11 na amekuwa akiburuzi mkia darasani. Hawakuamini lakini mtoto 12 mbele yao 13. Pendo hakufaulu maishani na wazazi walijuta kwa 14 udongo 15 maji.

7. A. yaliwafikisha	B. yaliwafika	C. yaliwafikia	D. yalimfika
8. A. waje	B. wamje	C. watuje	D. waje
9. A. kwa ofisi	B. karibu na ofisi	C. kwenye ofisi	D. karibu ofisini
10. A. walikamatwa na	B. walisikia	C. walihisi	D. walipigwa na
11. A. jeuri	B. kijeuri	C. ujeuri	D. vijeuri
12. A. alirwa	B. alipoitwa	C. akaitwa	D. aliyeitwa
13. A. aliungana	B. aliunga	C. aliungama	D. aliandama
14. A. kutomuwahi	B. kuuwahi	C. kumuwahi	D. kutuwahi

Kutoka swali la 16 mpaka 30 chagua jibu lililo sahihi.

16. Chagua neno lifaalo:

_____ aliposikia kukibishwa hodi, alisimama na kuelekea mlangoni.

- A. Pindi
- B. Kwani
- C. Baada
- D. Kuwa

17. Jaza pengo kwa neno mwafaka.

Babu _____ njia hadi nyumbani kwake.

- A. alisindikizwa
- B. aliongozana
- C. alishikwa.
- D. aliongoza.

18. Chagua wingi wa

'Kitabu changu kizuri kimeraruliwa'.

- A. Vitabu zangu nzuri vimeraruliwa.
- B. Vitabu vyangu vizuri vimeraruliwa.
- C. Vitabu vyetu vizuri vimeraruliwa.
- D. Vitabu vyetu zuri zimeraruliwa.

19. _____ kwa wale wezi hakungeweza kuwafanya wasamehewe.

- A. Kutetea
- B. Kujitetea
- C. Kuitetea
- D. Kuzitetea

20. Viazi vyake _____ gari.

- A. vilichukuliwa kwa
- B. vilichukuliwa na
- C. vilibebwa na
- D. vilibeba kwa.

21. Ni maneno yapi ambayo yote ni vielezi?

- A. Rasmi, Kitunguu, Kiziwi, Safi.
- B. Mzuri, Mweupe, Yeyote, Pale.
- C. Upesi, Kitajiri, Sana, Kivivu.
- D. Muungwana, Mwerevu, Kimaskini, Gunia.

22. Ukubwa wa sentensi 'Kitoto kilivaa kijikanzu cheupe' ni

- A. Mtoto alivaa kanzu jeupe.
- B. Mtoto alivaa kanzu nyeupe.
- C. Toto lilivaa jikanzu nyeupe.
- D. Toto lilivaaa jikanzu jeupe.

23. Chagua sentensi iliyo sahihi kisarufi.

- A. Michuzi yote mingine zilikuwa na chumvi isipokuwa hii.
- B. Michuzi yote mingine ilikuwa na chumvi isipokuwa huu.
- C. Michuzi yote mingine ilikuwa na chumvi isipokuwa hizi.
- D. Michuzi yote mingine mlikuwa na chumvi isipokuwa hizi.

24. Ni sentensi ipi inayoonyesha hali ya kufanyiza?

- A. Mbwa anaogopewa.
- B. Mbwa anaogopea.
- C. Mbwa anaogopeka
- D. Mbwa anaogofya.

25. Chagua mpangilio unaofaa zaidi

- A. Wageni walipowasili niliwalaki, nikawapo mizigo na nikawakaribisha wakaketi.
- B. Niliwalaki nikawapokea mizigo, wageni walipowasili na nikawakaribisha wakaketi.
- C. Wageni walipowasili nikawakaribisha wakake niliwalaki na nikawapokea mizigo
- D. Niliwalaki na nikawakaribisha wakaketi, nikawapokea mizigo wageni walipowasili.

26. Mfano wa kiashiria hapa ni:

- A. Ndivyo.
- B. Ambaye.
- C. Hicho.
- D. Bali.

27. Neno wavu liko katika ngeli ya :

- A. M-Wa.
- B. U-N.
- C. M-Mi.
- D. N.

28. Rangi va hudhurungi ni sawa na:

- A. rangi ya zambarau.
- B. rangi ya kijivu
- C. rangi ya kahawia
- D. rangi ya manjano.

29. Malizia methali:

Siri ya mtungji _____

- A. ajuaye kopo.
- B. ajuaye chungu
- C. ajuaye debe
- D. ajuaye kata.

30. Chagua umoja wa sentensi:

Hawa nao ndio waliopita kama sisi.

- A. Huyu naye ndiye aliyepita kama mimi.
- B. Huyu naye ndiye aliyempita kama sisi.
- C. Huyu naye ndio waliyempita kama sisi.
- D. Huyu nao ndio waliyepita kama mimi.

Soma habari ifuatayo kasha ujibu maswali 31 mpaka 40.

Ama kwa hakika mwongo huu wa kufunga karne ya ishirini tumeshuhudia dunia yetu ikicharazwa kwa mikasa mithili your mtoto aliyepotoka aadhibiwayo na mzazi. Kadri upototu wa mtoto uendeleavyo kuongezeka ndivyo adhabu nayo inavyoongezeka mpaka mabadiliko mema yapatikane.

Si jambo la mjadala tena kusema kuwa kwa jumla walimwengu wa sasa ni wapotovu kuliko wale wa miaka hamsini iliyopita. Licha ya hivyo misikiti na makanisa hujaa waumini tele. Hawa husomewa maandishi matakatifu na kusisitiziwa umuhimu wa maadili kila mara. Inaonekana ni kweli sikio la kufa halisikii dawa.

Je, kuna uhusiano kati ya kudidimia kwa uadilifu na mikasa iliyokumba dunia yetu katika mwongo huu? Watu wengi wanaamini upo uhusiano.

Nchi ya Marekani katika jimbo la California barabara moja kuu ilipasuliwa na mtetemeko mkubwa wa ardhi. Watu waliokuwa katika safari zao wakaangamia. Baadaye mji wa Kobe kule Ujapani uliharibika sana na mtetemeko mwingine. Mwaka jana sehemu ya kaskazini mwa Uturuki ilikumbwa na balaa hi hii na maelfu ya watu wakafariki; hatutaji maelfu walioachwa bila makao. Baadaye nchi jirani ya Ugiriki ilipata maafa kama hayo.

Ni nani asiyekumbuka gharika iliyoenea Marekani ya kati mwaka huo huo? Mito ilifurika kutokana na mvua kubwa, maji yakaleta maafa makubwa nchini Guatemala, Nicaragua na kwingineko.

Nchi za Ulaya nazo zilipatwa na janga tofauti. Katika majira ya kiangazi baadhi ya nchi zilizidiwa na joto. Katika Uhispania na Ufaransa iliwabidi watu wengi wahame makazi yao wakimbilie sehemu zenye milima angalau wapate nafuu ya baridi.

Bara la Afrika nalo halikubahatika. Mvua kubwa ambayo haijawahi kunyesha kwa miongo ya miaka imewaua mara ya watu Afrika Kusini na Msumbiji katika mwaka wa elfu mbili.

31. Neno lingine lenye maana ya **mwongo** ni

- A. mia.
- B. kumi.
- C. elfu.
- D. hamsini.

32. Mabadiliko mema ya mtoto mpotovu

- A. huzidisha adhabu.
- B. huendeleza upotovu
- C. huendeleza adhabu
- D. hupunguza adhabu.

33. 'Si jambo la mjadala tena' ina maana kuwa:

- A. Si swala la kublahaniwa
- B. Si swala lenye maana.
- C. Si swala la kutangaziwa.
- D. Si swala lenye masharti.

34. Uovu umeendelea duniani hata baada ya:

- A. makanisa na misikiti kuongezeka
- B. wakristo na Waislamu kuelewana
- C. waumini wa dini kuongezeka
- D. waumini wa uongo kupungua.

35. Maana ya methali 'sikio la kufa halisikii dawa' ni:

- A. Asiyesikia hasikii.
- B. Asiyetli ni vigumu kumkanya.
- C. Sikio la kufa halitibiwi.
- D. Asiyesikia haambiwi.

36. Mwandishi anaamini kuwa:

- A. hakuna uhusiano kati ya uovu na maafa
- B. hakuna uhusiano kati ya dini na maafa.
- C. kuna uhusiano kati ya uovu na maafa.
- D. kuna uhusiano kati ya dini na maafa.

37. Mitetemeko ya ardhi iliharibu

- A. sehemu za Uturuki, California na Ugiriki.
- B. sehemu za Ujapani, Guatemala na Nicaragua.
- C. sehemu za California, Ujapani na Guatemala.
- D. sehemu za California, Ugiriki na Guatemala.

38. Mafuriko yaliyoenea Marekani ya kati yalitokana na

- A. mawimbi ya baharini
- B. mvua ya rasharasha
- C. mawimbi ya upepo
- D. mvua ya gharika.

39. Iliwabidi Wazungu wakimbie makwa ili wajinusuru kutokana na

- A. baridi
- B. mvua
- C. joto
- D. mitetemeko.

40. Nchi mbili zilizoathiriwa na mvua ni

- A. Uturuki na Ugiriki
- B. Msumbiji na Afrika Kusini
- C. Ujapani na Msumbiji
- D. Guatemala na Ujapani.

Hapo zamani za kale paliishi mtumwa mmoja ambaye alidhulumiwa sana na tajiri wake. Licha ya kufanyishwa kazi za sulubu kutwa kucha, alicharazwa kwa mijeledi. Mtumwa huyu jina Hashimu hakuweza kustahimili tena mateso haya. Alipiga moyo konde, akaamua kutorokea kokote kule, na liwe liwalo. 'Nitaacha kasri hili la shakawa' na kutafuta usalama kokote. Hapo nitakuwa huru na jitu hili katili halitaweza kuniona tena.'

Hashimu alijua kwamba alihitaji ujasiri na uangalifu mwingi. Bila ya hayo mpango wake ungetumbukia nyongo. Basi siku moja alingojea mpaka giza tororo lilipoukumbatia usiku, kisha akatoroka bila kuonekana na yeyote. Alipofika mbali na kasri hilo alikimbia kwa mbio za farasi mpaka akafika katika msitu uliojaa miti kochokocho. Alipiga milundi kwa muda wa siku nyingi asipate hata mhisani mmoja, lakini haya yote hayakumfanya kughairi. Nguo zake zilichanwa na miiba na matawi ya miti. Njaa nayo ilimbana kwelikweli.

Ghafla, aliona pango kubwa karibu naye. Akashusha pumzi akasema. 'Hatimaye nimepata mahali pazuri pa pumzi. Haya mjalaana hatanipata.' Hashimu alilingia pangoni, akawa yu hoi kwa uchovu. Mara akaanza kusinzia na kudala usingizi wa pono. Muda si muda aliamshwa na mngurumo mkali uliosikika kama radi. Humo mdomoni mwa pango mlisimama mfalme wa hayawani - simba. Akaanza kumkabili Hashimu. Kijasho chembamba kilianza kumtiririka huku akitamani ardhi ipasuke aingie. Hashimu alitetemeka kwa hofu alipoona jinyama hilo likimkaribia huku likiinaa guu lake la kushoto. Lilinguruma kwa maumivu, kuonyesha kuwa lilikitaji kuauniwa. Hashimu alimeza mmututu na kuamua kulisaidia kwa kuung'oa mwiba uliokuwa umelichoma guuni. Simba alivaa tabasamu na kutikisa mkia wake kumshukuru Hashimu.

Tangu siku hiyo Hashimu na simba wakawa marafiki wa kufa kuzikana. Waliishi pamoja kwa muda mrefu huku simba akimfadhili kwa mawindo. Usiku Hashimu na sahibu wake walilala pamoja pangoni, simba akililinda pango hilo.

41. Kwa nini Hashimu aliamua kutoroka?
 A. Alipowa chakula na kudhulumiwa na tajiri wake.
 B. Alitamani kuonana na rafikiye.
 C. Alichoshwa na maisha ya upweke.
 D. Alidhulumiwa kwa kazi nyingi na kuchapwa.
42. Maana ya 'Nitaacha kasri hili la shakawa' ni
 A. Nitaacha jumba hili la fahari lililojaa shida.
 B. Nitaacha jumba hili kubwa la fahari lililojaa raha.
 C. Nitaacha maisha haya ya shida.
 D. Nitaacha jumba hili la mfalme.
43. Hashimu alitoroka wakati gani?
 A. Usiku ulipoanza.
 B. Alfajiri na mapema.
 C. Usiku wa manane.
 D. Usiku wa giza jingi.
44. Maana ya 'ungeturabukia nyongo' ni
 A. ungeangukia nyongo
 B. ungetengenezeka
 C. ungeharibika
 D. ungekuja kuchelewa.
45. Maana ya 'kughairi' ni
 A. kubadili nia
 B. kufa moyo
 C. kuogopa sana
 D. kupunguza mwendo.
46. Mfalme wa hayawani alionyesha vipi kuwa alihitaji usaidizi?
 A. Kwa kunguruma kwa ukali.
 B. Kwa kumkabili Hashimu.
 C. Kwa kuinua guu lake la kushoto na kunguruma.
 D. Kwa kuinua mguu wake wa kutia na kunguruma.
47. Maana ya 'usingizi wa pono' ni
 A. usingizi mwepesi
 B. usingizi mzito
 C. usingizi wa shida
 D. usingizi wa mang'amung'amu.
48. Hashimu alionyesha wema upi kwa mnyama huyu?
 A. Alimchungia pango.
 B. Alimsaidia kuwinda.
 C. Kwa kumpapasapapasa
 D. Alimng'oa mwiba.
49. Methali "wema hauozi" imedhihirika vipi katika habari hii?
 A. Simba alimfadhili Hashimu baadaye.
 B. Simba alimsaidia Hashimu baadaye.
 C. Simba alimpatia Hashimu makao mazuri.
 D. Simba alimwonea Hashimu imani.
50. Chagua kichwa kinachofaa zaidi kwa kifungu hiki.
 A. Hashimu na simba pangoni.
 B. Mateso ya Hashimu.
 C. Kasri la shakawa.
 D. Ukaramu wa simba.